

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOŠI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 14.

Šibenik, 20. travnja 1923.

God. III.

Nj. U. KRALJICA MARIJA U ŠIBENIKU.

Njezino Veličanstvo naša mlada Kraljica Marija sa svojom Majkom Kraljicom Rumunjske, na prolasku za Dubrovnik, blagoizvoljela je, da se zaustavi i svojim visokim posjetom počasti i Šibenik.

Ovom svečanom prigodom oživjele su u nama mile uspomene naše slavne povjesti, kad su ovim morem plovile hrvatske naše kraljice i velikim sjajem i slavljem bile dočekivane od svog naroda po našim primorskim gradovima. Mnogo je već vijekova od toga prošlo. Sada eto opet naša narodna Kraljica posjećuje Dalmaciju i plovi ovim našim divnim morem, da razgleda ove naše krajeve, u kojima je historija od vijekova i vijekova zabilježila toliko znamenitih događaja.

I narod čitavog našeg Primorja je čitavim putem svugdje ushićeno dočekao i pozdravio svoju Kraljicu. To je pozdrav spontani, koji potječe iz pravih istinskih osjećaja ljubavi i odanosti naroda prema svom Kralju i Kraljici i svijetlom Domu Karadordevića. U ovom zanosu najbolje se odražuje duboki osjećaj naroda za našu jedinstvenu državu Jugoslaviju i odlučna volja, da ovu veliku stečevinu svim silama branimo i čuvamo.

U srijedu večer oko 7 sati lijepim parobrodom „Karagorgije“ (bivši „Višegrad“) stigla je u našu luku Nj. Vel. Kraljica Marija sa Majkom Nj. Vel. Rumunjskom Kraljicom i grčkom princezom Irenom, te drugom brojnom i časnom pratnjom.

Šibenik je već od rana jutra bio u svečanom ruhu inicijativom građanstva i općine, buduć je Nj. Vel. Kraljica putovala „incognito“ te nije moglo biti svečanog službenog dočeka. Doček, što ga je spontano samo pučanstvo priredilo Uzvišenoj Kraljici i Njezinoj Majci bio je toliko svečan, impozantan, srdačan, da se ne da opisati.

Čim je zapažen parobrod sa Uzvišenim Gostima, stala paljba mužara i topova, proslavivše zvona svijih crkava, započeo oduševljeno klicanje naroda, sviranje glazbe. Parobrod „Primorje“, krcat školske djece, pošao je ususret parobrodu „Karagorgije“, da odmah pri ulazu u konao i luku pozdrave Visoke Goste. Rasvjeta je grada, i ako improvizirana i priređena u zadnji čas, jer čas dolaska Nj. Vel. nije bio tačno poznat, ispala uprav veličanstveno. Šibenik je plivao u moru svijetla te osobito s mora pružao divan pogled. Sva okolna brdašca i glavice bile su rasvijetljene mnogobrojnim velikim vatrama. Na Šubičevcu je u električnim žaruljama planuo veliki monogram „M“. S obale su pušteni vatrometi, koji su pojačali efekat sveukupnoga sjaja.

Kad je lijepi bijeli „Karagorgije“ pri-

stao uz gat, momentat je bio veličanstven i dirljiv. Na obali je pred parobrodom bio eto Šibenik: nitko nije izostao, kojigod je mogao doći. Računa se, da je bilo prisutno oko deset hiljada duša. Kao da je sve zaboravilo svađe i stranačke zadjevice, složilo se, da iskaže počast i ljubav svojoj Kraljici, koju je sve, mlado i staro, pozdravljalo neprekidnim oduševljenim poklicima, kojima nije bilo kraja. Očito dirnuta svim tim iskazima Nj. Vel. Kraljica sa parobroda se zahvalila prisutnom mnoštvu jakim glasom, da je svatko mogao čuti. Zatim su obe Kraljice za malo časa sašle na obalu htijući, da tako izbliza pozdrave tu sakupljeno mnoštvo naroda. Netom je stigao parobrod, Nj. Vel. Kraljice primile su na parobrodu poklon od mjesnih predstavnika političke, vojničke i općinske vlasti. S njima su zajedno na parobrodu uzašle i dvije dražesne djevojčice: Nevenka Makale i Ljerka Pasini, koje su Njihovim Veličanstvima poklonile dvije raskošne kite cvijeca. Svakoj je Kraljica predala lijepi dar i naredila, da im se predadu slike Njezinih Veličanstva sa vlastoručnim potpisima. Slavilje je trajalo sve do iza 10 sati u-

večer, kad su se obe Kraljice povukle u unutrašnje odaje parobroda. Za vrijeme supere-a je pred parobrodom koncertirala mjesna „Šibenska Glazba“.

U četvrtak jutro oko 8 sati, svugdje oduševljeno pozdravljane i posipane cvijećem, Njihova Veličanstva obe Kraljice i princeza Irene sa svojom pratnjom obišle su grad, vas u najsvečanijem ruhu. Pohodile su najprije starodrevnu Stolnu Baziliku sv. Jakova, koja im se jako svjdjela svojom velebnom arhitekturom. Na vratima su Bazilike bile dočekane i pozdravljene od Kaptola i ostalog katoličkog svećenstva. Zatim su pješke kroz Glavnu ulicu pošle u pravoslavnu crkvu te se od Poljane automobilom povratile na parobrod, koji je oko 9 sati otplovio za Dubrovnik. Odlazak je, što se tiče zanosa mase naroda i oduševljenog klicanja, slavljenja zvona sviranja glazbe i gruhavanja topova, bio sličan svečanom dolasku.

Ovaj posjet Nj. Vel. Kraljice Marije ostavio je u svemu našem pučanstvu neizbrisiv utisak. Kraljica Marija je dražesna, mila pojava. Njen nastup je u svemu otmjen i ljubazan. Kako doznajemo, izvoljela je izraziti se simpatično o našem gradu i o prijemu, što joj je narod priredio. Nju prate najljepše želje i ljubav svega naroda.

Oko sporazuma.

ŠIBENIK, 15 travnja.

Od zadnjih izbora pa do danas sva naša javnost velikom napeštošću i živim interesom prati razvoj unutrašnjih političkih događaja, pregovora ili razgovora između predstavnika hrvatskog i srpskog naroda.

Same činjenice, da se ovi razgovori vode i da se toliko sa jedne koliko sa druge strane naglasuje želja, spremnost i mogućnost, da će se doći do potpunog sporazuma, svakoga prijatelja naroda i države ispunjavaju iskrenim zadovoljstvom. Nastojanja svijih faktora, da se sporazum postigne, prati narod vrućom željom, da budu okrunjena uspjehom, koji će preporučiti našu mladu državu, uspostaviti u njoj pravu bratsku ljubav i slogu te usredočiti sve narodne energije u općem žilavom radu oko podignuća narodnog blagostanja.

U takvom raspoloženju svakote prirodno pita, hoće li uistinu doći do konačnog sporazuma. Grozničavim se interesom čitaju zadnji novinski izvještaji. Traži se u njima nešto konkretna, stvarna, utješljiva. No uzalud! Ostaješ razočaran čekajući daljne sutrašnje vijesti.

Isto službeno saopćenje o zadnjim zagrebačkim razgovorima, ako se dobro pročita, nimalo ne objašnjava položaj. U njemu se utvrđuje, da je sporazum između radikala i federalističkog bloka potreban i moguć. Doduše nije bilo suvišno, da se ovo

po stoti put i zvanično utvrdi. No tu nema ništa nova, o čemu ne bi bio uvjeren svaki razboriti čovjek. U zvaničnom saopćenju izbjegavaju se riječi, da su se vodili pregovori ili stvorili zaključci. Tih dakle nema. Samo se kaže, da je „u razgovorima konkretno više tačaka, koje bi se imale izvršiti kao preduvjet sporazuma.“ Te tačke tiču se „promjene režima u duhu ustavnosti i zakonitosti i popravka administracije u duhu samouprave.“ Što poblize o tomu nije ništa kazano niti se dade naslutiti, što ove riječi znače obzirom na radikale, koji još i danas stoje na stanovištu, da je dosadani režim i ustavan i zakonit te da će se po ustavu urediti administracija u smislu oblasnih samouprava. Prema tome za sad vladajuću stranku postoje ti „preduvjeti“ sporazuma...

Možda je najvažniji treći dio zvaničnog saopćenja: da te preduvjete može da najlakše izvrši vlada radikalne stranke. I zato je stvoreno „sporazum“ (ovo je prvi put, da se ova riječ spominje), ali samo glede držanja svih zanimanih stranaka za prvu sjednicu Narodne Skupštine od 16. ov. mj.“ Po tome jedino konkretna, što sadržava zvanično saopćenje, je ovo, da je postignut sporazum o držanju radikala i Bloka na prvoj sjednici Narodne Skupštine.

Na ovoj prvoj sjednici najstariji poslanik otvara Nar. Skupštinu, a za-

tim se bira provizornom predsjedništvo i ništa drugo. Tek sutradan bira se verifikacioni odbor, koji kroz 7 dana ima da podnese Skupštini izvještaj o verifikaciji poslanika. Iza toga ima da slijedi konstituiranje Skupštine izborom predsjednika i svih časti u predsjedništvu. Nakon toga slijedit će svečani otvor Narodne Skupštine sa prestolnom besjedom. I Skupština će tek tada početi svoj rad biranjem svih raznih odbora. Prema svemu ovome potrebnom radu, isključivo formalne naravi, po zvaničnom saopćenju, postignut je dakle neki sporazum same za držanje poslanika na prvoj sjednici, na kojoj se ne riješava ništa definitivna. Ova je prva etapa sporazuma preneznatna.

Mi se ne čemo upuštati ni u kritiku događaja, ni u kakve kombinacije i nagadanja, jer sve, što je dosad izneseno pred javnost, sasvim je konfuzno, protuslovno, a ponajviše besmisleno tako, da je temeljito prosuđivanje situacije potpuno nemoguće. Ističemo samo, da nam na prvi mah izgleda, da su radikali postigli neki mali uspjeh. Kad su ono odaslanici radikalne stranke gg. Ojuričić i Janjić pošli u Zagreb, imali smo utisak, da oni imaju za svrhu, da stvore čistu situaciju baš za prve časove zasjedanja Narodne Skupštine. Za taj prvi moment situacija je bila sasvim nejasna. Nije se znalo, hoće li Radić doći ili ne će. Sada je jasno, da je stvoreno nešto, po čemu radikali mogu da budu mirni bar za prvi početak. Za ostalo će biti lakše. Radikali imaju sad dva gvožđa u vatri, sa kojima vješto operiraju prema Bloku i prema demokratima. Tko može da predvidi konačni rezultat?

Zaključujemo izričući želju, da dođe do sretnog sporazuma između Hrvata i Srba, i ako iskreno priznajemo, da ne gojimo velikih nada obzirom na sve ono, što je do sada bilo. Dosad je u masama naroda posijano mnogo vjetra. Dao Bog, da narod ne poženje oluju!

Oko riješenja vladine krize.

Još nema riješenja vladine krize. Ni ima izgleda, kako će se riješiti. Kralj je dosad razgovarao s prvcima radikalne, demokratske i zemljoradničke stranke. Prema zadnjim novinskim vijestima on je izrazio želju, da se stvori jedna široka koaliciona vlada narodnoga povjerenja, e da se donesu potrebni zakoni. Mnogo se govori o obnovi radikalnsko-demokratske koalicije, proti kojoj ipak izgleda, da je većina radikalnskih poslanika. Neki čak u diktaturi nalaze jedini izlaz. Korošec su se i Spaho našli u vrlo teškom položaju. Osjećaju, da nemaju slobode akcije, jer su se vezali uz Radića. Upada u oči, da ih Kralj još nije ni pozvao, da čuje njihovo mišljenje. Svako riješenje vladine krize, koje ne bi pospješilo sporazum između Hrvata, Srba i Slovenaca, ne samo da ne će riješiti, nego će još i zaoštriti naše unutrašnje odnose.

Politički i vjerski mironosci.

Na riječi su zbilja takvi. Puna su im usta bratstva, jednakopravnosti. Otvaraju širom grudima prema Hrvatima i prema Slovencima. Ta već jedan Hrvat-radikal kao narodni poslanik stupa u Narodnu Skupštinu, a bio je određen i jedan Slovenac-radikal. No to mu ovog puta nije bilo suđeno. A privili bi sruca sve Hrvate i sve Slovence, i to uz ne baš veliku cijenu: neka samo zaborave ime i pleme i prošlost i zastava svoju i — drugo ništa! To je, kažu, i nužno, jer samo njihovo ime, njihovo pleme, njihova prošlost, njihova zastava zaslužuje dalji opstanak. Sve je drugo protudržavno, veleizdajničko i Bolest!

Hrvati i Slovenci boluju od klerikalizma Rima (ili jasnije budi rečeno: rimokatolicizma), te od politike Beča i Pešte. Nikola Pašić i njegova stranka je izvrsni, uprav ženijalni liječnik, koji ustrčavanjem protuotrova nastoji da uništi te uzročnike bolesti. Sada se istina i Hrvati i Slovenci tržaju, jer ne mogu da podnesu liječničko u-boda. No doći će vrijeme, kad će se, izliječeni, kao preporođeni osjećati u Velikoj Srbiji. Nikola Pašić je dosad bio toliko oprezan, da u ničemu nije povrijedio plemenski osjećaj Hrvata i Slovenaca, jer vidovanski ustav — najpravedniji za Srbe, agrarno pitanje (t. j. dodjeljivanje oduzetih veleposjeda) — najpravednije za Srbe, uknuće hrvatskog bana, podjela države na oblasti i tako naprijed: sveto nije moglo ni zere da uvrijedi braću Hrvate i braću Slovence!

Ně, u državi SHS, nema nikakve plemenske borbe, kako mudro opaža „Dalm. Radikal“ od 10. t. mj. To dobro mora da zna čitava Evropa! Ne smije se znati, ni da opstojte razna plemena u našoj državi, a kamo li da u njoj ima plemenske borbe. Dosta je, da se vani zna i čuje za jedno samo pleme, jer s vremenom treba da se ona dva pretpe u treće. To ne će nikomu škoditi. Što škodi n. pr. da naša željezničkim vlakovima piše: Srpska Državna Željeznica? Tim se samo izražava jedinstvo države i velikodušnost prema Hrvatima i Slovencima, koji će se, kadgod i kudgod se budu vozili, ugodno sjetiti, da se voze u

srpskim vlakovima i po srpskim krajevima!

Vjerski pak mir navješćuju svagdje. Oni se ne bore proti našoj vjeri! Ta vjera je jedna, kažu, a dva su obreda: onako po prilici, kao rimokatolici i grkokatolici. Samo bi za našu državu trebalo obratno učiniti, i to možda ovako: srpsko-hrvatsko-slovenački pravoslavni hrišćani istočnog i zapadnog obreda! Buduć bi to bilo dugo izgovarati, malo po malo bi se skratilo u: srpsko-pravoslavna crkva ili vjera.

Rimski klerikalizam t. j. rimokatolicizam treba jednom da prestane! Namisljena hrvatska narodna crkva, o kojoj sanjaju neki svrzmintijašio-dmetnici svećenici i neki vjerski razvodnjeni svjetlovnjaci, dobro im dolazi. Treba samo stvar povjeriti episkopu Dositeju i dobro mu platiti putni trošak! Česka je narodna crkva već uređena tako, da joj jedno krilo već leti k pravoslavnoj vjeri, a drugo k protestantizmu. Ista bi sudbina pratila i hrvatsku narodnu crkvu. Evo kud vodi borba proti rimskom klerikalizmu, pod kojim svi protivnici, bilo s koje strane udarali, razumiju osvjedočene katolike, koji ne će da u ničemu od svoje vjere odstupe! Ne znamo, što bi drugo pod njim razumio i „Dalm. Radikal“ od 10. t. mj., kad spominje rimski klerikalizam, radi koga baš, mislimo, da i osuđuje među ostalima kao protudržavno i Hrvatsku Pučku Stranku.

Ako je „Dalm. Radikal“ žao, što mu ovo kažemo, neka nam protumači, što razumijeva pod klerikalizmom Rima i u čemu objeđuje Hrvatsku Pučku Stranku. Mi ne znamo, u čemu smo mi drukčiji rimokatolici negoli su svi ostali širom bijeloga svijeta. Rimski klerikalizam i kod drugih naroda predbacivao se i predbacuje samo osvjedočenim vjernicima, kojima je njihovo vjersko osvjedočenje samo pomoglo, da bolje koriste svojoj domovini. Tako rimokatolička vjera ne će biti na štetu ni našoj državi, nego dapače na veliku korist. Ako li je pak na putu velikosrpskim težnjama, tim će samo pokazati snagu pravednosti.

Sistematsko uništavanje Istre.

Talijani hoće da od naših 200.000 ljudi učine jedno pusto, tužno groblje. — Ukidanje naših škola. — Proganjanje našega jezika u crkvi.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

TRST, početkom travnja.

Dolaskom talijanske vojske u našu tužnu Istru počeli su naši jadi i muke, koje su postale još teže iza zlokobnog Rapalla, gdje su podijelili tužne haljine naše i prepustili nas na milost i nemilost tim našim krvopijama bez ikakve zaštite. Zulom je talijanske vlasti i ulice svakim danom to teži i nesnosljiviji. Svi znaci pokazuju, da se u Istri radi punom parom na istrebljenju našega hrvatskoga roda. Hoće da nas zatru, unište, pogube, da nas iskorjene, da nam se ne zna ni za ime ni za spomen. Hoće da od Istre i od naših dvjesto hiljada ljudi naprave jedno pusto, tužno groblje. Očito je, da se ide za sistematskim potalijančivanjem, dotično uništavanjem naše Istre.

Zadnje vrijeme redom potalijančaju hrvatske i slovenske osnovne škole u Istri, jer dobro znaju, da im je to prvi preduvjet, hoće li da kroz najkraće vrijeme odnarađe i potalijanče naš živalj ovdje u Istri i ona postane i ostane talijanskom. U svojim se no-

vinama sami hvale i s nekom osobitom pakošću i velikim zadovoljstvom ističu, da su u puljskom, kao što i u porečkom i Ioparskom, kotaru sve hrvatske škole osim jedne ukinute, na otocima da ih ima već vrlo malo, a u Pazinu i Buzetu da smo tako oslabljeni, da se onamo ne ćemo više nikada vratiti. Kakvim se sramotnim sredstvima pri tom služe, najbolje se vidi iz ovog najnovijeg takvog tužnog slučaja. Upravo zadnjih dana su naime usprkos svim molbama i deputacijama pučanstva potalijančili naše škole u Grimaldi, Kringi i Juršićima, čisto hrvatskim selima, gdje nema niti jednog Talijana. U Juršićima se to ovako dogodilo: Kako oni spadaju pod vodnjansku općinu, koja je, kao gotovo sve istarske, u rukama fašista, netko je na sjednici opć. zastupstva predložio, da se hrv. škola u Juršićima pretvori u talijansku. Prijedlog je dakako prihvaćen. U čitavom se selu nije našao nijedan naš, koji bi potpisao podnesak, da se škola pre-

tvori u talijansku. I ako ga je potpisao samo jedan njihov sa svojim sinom, vlada pretvara onu školu u talijansku. Protestiramo li proti takvom zulumu, odgovara nam se: Općina hoće tako, pak mir i Bog! Tako glase odgovori pokrajinskih, a i središnjih vlasti.

Ovih je dana, i to na sam Uskrs, bila u Trstu silno povrijeđena sloboda katoličke crkve, a s njom i najsvetija čuvstva našega življa. Tršćanski Slovenci su od davnine imali u crkvi sv. Antona Novoga propovijed i razne pobožnosti u svojem jeziku. To nije bilo pravo ovdješnjim fašistima, pak su se tome već od početka okupacije silno protivili i tražili zabranu od biskupa. Biskup Bartolomasi godinu dana se tomu odupirao. No napokon je zalibože na njihov i vlasti veliki pritisak ukinuo slovensku propovijed, dok se u ostalome i dalje rabio slovenski jezik, kao što i prije. Za ovaj su se Uskrs cio tjedan pripravljale vrle slovenske djevojke na pjevanje u crkvi. Ali prije Uskrsa je fašistovsko glasiloo „Il Popolo di Trieste“ javilo, da će se u toj crkvi na sam Uskrs pjevati slovenski te se proti tomu oštro zagrozilo i pozvalo ovdješnju prefekturu, da mora stati na put toj tobožnoj slovenskoj provokaciji u talijanskom Trstu. Na to je biskupski Ordinarijat dao župniku sv. Antona Novoga strogi nalog, da ne popušta. No tada se u to pitanje umiješala prefektura, koja je pozvala župnika k sebi i zaprijetila mu, da će ga smatrati odgovornim, ako dođe do kakvih nerada, i izručiti sudu. Tada se pod tim nepravednim pritiskom ukinulo onog dana slovensko pjevanje. Za svaki slučaj stajalo je ipak pred oltarom za vrijeme sv. Mise oko 15 fašista, obružanih bombama. Da se po crkvi razlijeđla slovenska pjesma, bila bi brzo nadjačana praskanjem bomba, plačem prestrašenika, lelekom ranjenika i zapomaganjem umirućih. Poslije podne na blagoslovu također nije bilo pjevanja. Biskupski je Ordinarijat dao nalog župniku, neka se litanije pročituju u slovenskom jeziku i neka se dade blagoslov. Crkva je bila prepuna slovenskog pučanstva. Svijeece na oltaru su već gorile i sve je nestrpljivo očekivalo, kad će da stupi pred oltar svećenik i započne blagoslov. Tada je najednom osvanuo u crkvi kr. komesar, mjesto svećenika stupi na oltar te iz tog svetog mjesta zabranio svaku, pa i najtišu, slovensku pobožnost. Malo zatim došli su u crkvu karabinjeri i prisilili narod, da isprazni crkvu. Crkvena je vlast prosvjedovala proti ovakvom uplitanju državne vlasti u crkvene poslove. Odavna se nije državna vlast tako zaletjela u povredjanju ne samo naših narodnih, nego i crkvenih prava, kao što ovog Uskrsa. Tako nam je i veliki Uskrsni dan prošao, kao i svi ostali, tužno i žalosno! To nije bio za nas Uskrs, već nešto gore od Velikog Petka.

Radi svih ovih nepravda i nepodnosivog zuluma srce nam kvrvari. Bol je naša još veća, što ne nalazimo nikakvog razumijevanja ni zaštite kod tamošnje svoje oslobodene brće i „narodne“ vlade. Stoga sa svojim glasilom „Istarskom Riječi“: „Ne prosvjedujemo! Nemamo kumu. Ali ipak molimo se Bogu s respektim Hristom na gori Maslinskoj: „Oče, da li je moguće, da me mimoidie časa ova?...“ Ako nije moguće, onda čemo se i mi uspeti na Kalvariju. ali naše ljubavi do našeg jezika i naroda ne će nam nitko iščupati iz naših srda i duša!“

Braćo u slobodi, nemojte nas tako nemilo bez srca i čuvstva zaboravljati! Sjetite se svoje zarobljene, neoslobodene braće!

NIKOLA PAŠIĆ ČUDOTVORAC!

Mjesni „Dalmatinski Radikal“ u br. 74, otkriva način, kako je dr. Trumbić mogao lako da postane „uistinu velik“. Kaže: „Da je dr. Trumbić znao uzdići se na visove s kojih se stvari gledaju sub specie aeternitatis, sedi tvrdo u Beogradu do braće svoje, ostati na kormilu državnoga broda, verno, strpljivo, pouzdano, a i čedno do velikoga i ženijalnoga kormilara Nikole Pašića, — dr. Trumbić je imao da danas bude uistinu velik“. Kojigod dakle od naših političara želi, da postane uistinu velik, neka se — ali čedno! — približi velikom i ženijalnog kormilaru Nikoli Pašiću i zamoli ga, da mu pruži svoj velikosrpski prašak, pa ga verno, strpljivo i pouzdano svega proguta, zatim sedne tvrdo, da se nikud ne makne, dok ne primi Pašićev blagoslov, i čudo je već govo: postao je odmah uistinu velik i sve stvari na ovom svijetu, a osobito politiku naše države, motri pod vidom vječnosti: sub specie aeternitatis!

Iz vanjskog svijeta.

Proganjanje crkve u Rusiji sa strane boljševičke vlade je u punom jeku. Katoličke i pravoslavne crkve redom zatvaraju i pretvaraju ih u kazališta, čitaonice, razna skladišta i t. d. O Uskrsu je vlada po svim mjestima naredila održanje predavanja proti crkvi, vjeri i svećenstvu. Kat. prelata Bulkiewiczja je na samu Veliku subotu u nekom podrumu dala kao psa ustrijeliti, dok je kat. nadbiskupu Cielepu prvotnu smrtnu osudu zamijenila sa 10 godina teške tamnice. Sad su stavili pod optužbu i pravoslavnog patrijarha Tihona. Crkva će, kao što katolička tako i pravoslavna, po svim znacima u Rusiji kalež gorkosti i trpljenja morati da ispije do dna. No sigurno je, da će ovo progonstvo biti ujedno početak novog moćnog razvoja i procvata vjerske misli u ruskoj državi.

Veliki nemiri u Rumunjskoj. I u Rumunjskoj, kao i kod nas, na vladu su ljudi kajšari i bez ikakva poštenja, koji su uveli i državi nametnuli najnasilniji centralizam, da siše rumunjskog seljaka na korist tih kajšara, koji su na vladi. Zato se i u Rumunjskoj zapodjela najžešća borba proti centralizmu, koja poprima sve oštrije oblike. Opoziciju vodi prvi ministar predsjednik Velike Rumunjske zaslužni i ugledni Vajda. Vladinoci su zato i njega brzo proglasili veleizdajnikom i protudržavnim elementom. Na dan, kad je u saboru imao da bude odglasan centralistički ustav, bila je mobilizovana čitava rumunjska armada. Međutim je i u armadi počelo da vrije. Već je više tisuća časnika tražilo otpust iz službe. Ta mobilizacija armade stajala je državu ništa manje nego 84 milijuna leja. Sveučilišta u Bukareštu, Cluju, Jasiju i Černovicama zatvorena su, jer su daci upričili burne demonstracije proti reakcionarnom centralističkom ustavu. Nezadovoljstvo i uzbuđenje po čitavoj državi sve više raste, a počelo se da obraća i protiv same dinastije, što još drži na vladi silnika Bratianu-a.

Vjenčanje princeze Jolande. Prošlih dana vjenčala se princeza Jolanda, kći talijanskog kralja, sa kapetanom grofom Calvi di Bergolo. Svečanost je bila divna. Civilno ih je vjenčao Mussolini, a crkveno dvorski kapelan. Na pir je došlo preko 700 visokih ličnosti, vrlo raskošno odjevenih. Mlada nevjesta je dobila mnogo dragocjenih darova.

Ljeninova bolest. Njemački liječnici dr. Strümpell i dr. Nonne, koji su liječili Ljenina, na povratku iz Moskve u Rigi su izjavili, da Ljenin boluje od teške neizlječive bolesti. Isključeno je, da će ju preboljeti, i ako bi mogla početi na dugo.

Raspust španjolskog parlamenta. Španjolski je kralj na prijedlog vlade raspustio sadašnji parlament, te odredio nove izbore za 29. ov. mj.

Novi izbori u Bugarskoj. Što se više u Bugarskoj približuje 22. t. mj. dan novih saborskih izbora — to žesća je izborna borba.

Francuska i Njemačka. Sve više raste neprijateljstvo između te dvije države. U Ruhru je sve pučanstvo silno uzburjano. Nedavno su pucali francuski vojnici na njemačke radnike, te su više njih ubili. Zato njemački nacionalisti nastoje srušiti svoju vladu, koja je premalo odlučna proti Francuzima. Nedavno su ti isti nacionalisti ispustili sedam vlakova bez strojevođe, da leti sami naprijed. Mašine su bile ipak zaustavljene. Samo dva teretna vlaka su udarila jedan u drugi. Posve je bilo rastućih 70 vagona i dvije mašine. Ipak se čini, da su i Francuzi počeli uvidati svoju pogriješku, pa izjavljuju, da su pripravnici pregovarati sa Njemačkom.

Oko promjene izbornog reda u Italiji. Talijanska fašistička stranka, koja je sad na vlasti vijeća o promjeni izbornog reda, eda bi si kod eventualnih novih saborskih izbora osigurala što više poslanika.

Političke vijesti.

Radićev zbor. Prošle nedjelje održao je Radić svoj veliki najavljeni zbor. Odaziv nije bio onakav, kakvom se on nadao. Očekivalo se, da će doći kakvih 100—160.000 hiljada ljudi, a nije ih bilo nego oko 30.000 ljudi. Ni tih nije zadovoljio Radić, jer nije bilo obećanog i očekivanog proglašenja republike ni izvršenja onih pustih obećanja njegovih i njegovih agitatora za vrijeme izborne agitacije. Radićev govor je svakoga iznenadio, koji se bio i malo ponadao, da je i Radić napokon svijestan one velike odgovornosti, koju je uzeo na se zadnjim rezultatom izbora u hrvatskim krajevima. Mjesto objave tačaka sporazuma, mjesto očekivanih važnih izvjava, koje je sam bio najavio, Radić je lupao lijevo i desno, pak je dio udaraca, kako zgodno opaža „Jadrani“, u obliku nedosljednosti, blagoglagoljivosti i nepromišljenosti i na njega pao. Nije to bio kakav pripravljeni govor, nego, što se kaže, sipanje iz rukava, a od govornika, komu pamet ne može uvijek da dostigne jezika. Ovaj njegov govor je dosta kriv, da još radikali nису prihvatili zagrebačkog sporazuma.

Otvori odgoda Skupštine. Poslije četiri mjeseca 16. ov. mj. sastala nova Nar. Skupština na prvu sjednicu, da odmah opet bude odgođena na neizvjesno vrijeme do riješenja vladine krize. Na ovu prvu sjednicu došli su svi novoizabrani poslanici osim Radićevaca. Kao najstariji član preuzeo je predsjedništvo poslanik Tomo Oraovac, koji je odredio izbor privremenog predsjednika. Izabran je radikal dr. Peleš sa 128 glasova. Za njega su glasovali uz radikale Nijemci, džemijati, srpska stranka i Rumunji. On je preuzeo predsjedništvo. Tajnik je skupštine zatim pročitao pismo Pašića, kojim javlja ostavku vlade. Sjednica je zaključena, a Skupština odgođena do sastava nove vlade uz borne prosvjede opozicije.

Ostavka vlade. Na prvoj sjednici nove Nar. Skupštine Pašićeva je vlada dala ostavku, i ako je dobila većinu pri izboru privremenog predsjednika. Izgleda, da sa Pašić odlučio na ostavku u zadnji čas pod utiskom prvi vijesti sa Radićeva zbora. Kralj je prihvatio ostavku, a otprijetanje poslova povjerio dosadašnjim članovima vlade do obrazovanja nove vlade.

Skupi glasovi. Kako javlja ljubljanski „Domoljub“, kod zadnjih skupštinskih izbora svaki pojedini glas, što je pao za radikale u Sloveniji, stajao je državnu blagajnu, dotično sve one državljane, koji plaćaju državi razne poreze i pristojbe, oko 625 dinara! Radikali su ukupno u Sloveniji tako dobili 1.400 glasova.

Književnost.

„Poljoprivreda“. Temelji modernog gospodarstva. Napisao St. Pirnat. U svojoj seriji gospodarskih knjiga izdala je sada Cirilo-Methodoska knjižara u Zagrebu knjigu „Poljoprivreda“. Ova knjiga će dobro doći svakome, koji se i donekle samo bavi gospodarstvom, a pogotovo našim gospodarima, jer im daje točne upute za moderno i racionalno obrađivanje tla. Sadržaj je knjizi: Predgovor. Najvažnije o životu i hranidbi bilja. O gospodarskom tlu. O gnojju i gnojdbi tla. Naravna gnojiva. Umjetna gnojiva. Zelena gnojiva. Cijepljenje tla. Obradba gospodarskoga tla. Ugoreno tlo. Dubljina oranja. Doba i broj oranja. Branjanje i valjanje. Sto motrenja i pokusa itd. Knjizi je dodano i nekoliko crteža, a cijena joj je Din. 20 — Naručuje se zajedno sa popisom ostalih gospodarskih knjiga kod: *Cirilo-Methodoske knjižare, Zagreb, Preradovićev trg 4.*

Domaće vijesti.

Nova tvornica gipsa u Dalmaciji. Osim tvornice gipsa, koju je podiglo društvo „Sadra“ u Sinju, gdje se nalaze vrlo veliki ležaji naravne sadre, kako javljaju novine, podiže se i uređuje i jedna nova tvornica gipsa u Komiži.

„Interreklam“ u novim prostoretjima. Središnjica poznatog oglasnog zavoda „Interreklam“ d. d. (zdruzene tvrtke I. Blockner, oglasnog odjela Medunarodnog prom. nov. i oglasnog zavoda d. d. i Rudolf Mosse) nalazi se od sada u Palmotićevoj ulici broj 18. Zagreb. Zdruzenjem obih — do sada rastavljeno vođenih — poslovnica u llici i u Jurjevskoj ulici, povećat će se znatno radna sposobnost „Interrekla“; te će se njegova prokušana djelatnost na polju reklame moći još savršenije razvijati.

ŠIBENIK U FILMU.

Prošloga je mjeseca splitski „Jugoslavia-film“ snimio naš grad. Šibenik je dakako imao prvenstvo, da prvi vidi taj film ove sedmice u mjesnom Kinu „Tesla“. Milo nam je, da je taj filmski snimak uglavnom dobar. No ne možemo a da ovom prigodom ne istaknemo i nekoliko svojih primjedaba.

Vanredno je lijepo ostalo u filmu more sa novim kupalištem na Jadriji, dok je dug i jednostran snimak tvrdave sv. Nikole. Prolaz kroz konao prikazan je u nejasnoj ružičastoj boji, pa ne odaje ni traga one čarobnosti, koje osobitom jutrom ili večerom ima u naravi. Opći je pogled na grad ostao baš krasno. Tako i spomenik Tommasea s perivojem te Poljana kralja Petra. Lijepo je ostala i unutrašnjost Bazilike sv. Jakova, kao i

pogled na cjelokupnu njezinu arhitekturu. Nema nažalost pročelja crkve niti koga detalja. Portal je mogao slobodno izostati, jer i onako ne prikazuje, nego — čudite se! — drvena vrata bez ikakve vrijednosti. Šteta, što od „lože“ vidimo opet samo donje svodove, a ne cjelovitu zgradu. Prema naslovu očekuješ, da vidiš varošku crkvu, što je i zaslužilo, a kad tamo eto samo nešto svijeta pred njom i „načelnika“, koji gestikulira.

Uzeti samo par životinja — i to kakvih! — sa pazara bilo je vrlo neumjesno. To treba svakako iz filma izbaciti. Zašto se nije snimilo još nekoliko lijepih zgrada, kao n. pr. sud, bolnicu, one umjetne stepenice sa zvonikom sv. Ivana, tvrđavu sv. Ane, tako slikovitu s istočne strane i t. d.? Zašto nema u filmu nijedne ulice, nijednog šibenskog predgrađa? Ako nam film tako dugo prikazuje ukračavanje bauxita, zašto ne prikazuje i Sufid, stovarište drva na Punt i Mandalinu? Vrio nam je žao, što je slap Krke uglavnom ostao nejasan. Vidi se, da je na filmski fotografski aparat jako djelovalo svijetlo.

Trebalo je, mislim, prikazati u filmu sve glavne karakteristike i ljepote našega grada, njegovu industriju i trgovinu, pa, koliko je moguće, život i običaje (šibenska nošnja?). Nije li filmski snimak reklama? I pri ovom snimanju opazio se, da je operaterima trebalo dati zgodnijih uputa, koje valjda od pojedinca nijesu mogli dobiti. Eto opet novog dokaza — na stranu sitničavosti! — da u interesu našega grada i njegova napretka i razvika treba što prije ustanoviti: Društvo za poljepsanje grada i promet stranaca. K. S.

Gradske vijesti.

Lična vijest. U utorak je parobrodom preko Bakra otputovao za Zagreb u službenom poslu presv. biskup dr. Mileta.

† **Tome Kronja pk. Pere.** 9. ov. mj. pokrijepjen svetotajstvima umirućih preminuo je ovaj dobar starac u dubokoj starosti od 80 godina. Bio je izgledni vjernik i vatreni rodoljub. 10. ov. mj. bio mu je priredjen lijep sprovod uz brojnu pratnju znanaca, prijatelja i štovalaca. Vječni mu pokoj! Rodbini naše saučesće!

Novo porotno zasjedanje. Za drugo redovito zasjedanje porotnoga suda, urečeno kod okružnoga suda u Šibeniku na 2. maja 1923. odredilo je predsjedništvo višeg zemaljskog suda predsjedateljem dra Stjepana Spalatinu, predsjednika zemaljskoga i upravitelja okružnoga suda, a predsjedateljevima zamjenicima više zemaljske sudske savjetnike Iva Vrankovića i Stjepana Gelineu, te zemaljske sudske savjetnike Špira Valles, Ratomira Katića, Gjorgja Kneževića, dra Kazimira Pasini, dra Matka Oršića i dra Antuna Buzolića.

Nevrijeme. Poslije velike suše baš u dobar čas za polje prošlih dana bila je pala obilna kiša. No zatim je nažalost zavladalo takvo nevrjeme, kakvo davno ne pamtimo. U dva navratka palo je i nešto guste i jake krupe, koja je u polju nanijela dosta štete.

Provalna krađa. Prošle nedjelje uvečer, dok je u gradu vladala velika oluja i bilo prekinuto električno svjetlo, trhonoša Piližota Vice Nikin, mladić od 20 godina, komadom željeza razbio je veliko staklo izloga Zlatarije Vučić, te pokrao raznih srebrnih predmeta u ukupnoj vrijednosti od 7.000 dinara. Policija se odmah dala u potragu, pronašla provalnika i u

njegovom stanu sve ukradene predmete te ga predala drž. odvjetništvu.

Nečasno zabadanje. U mjesnom „Dalmatinskom Radikalu“ (br. 74. t. g.) u članku „Lijepi i ružni običaji“ prikazuje se pravoslavne kao vjerske miroljubivce, a katolike kao nepodnosive vjerske zanešenjake, koji izazivlju. Krivo im je, što su šibenski katolici radi svečanosti Naviještenja Marijina, koje se ove godine svetkovalo 9. IV. mjesto 25. III., slavili, dok su u njih bila zavezana zvona. I u tome odmah vide neki izazov. Mi ne vjerujemo u iskrenost pisanja „Dalm. Radikala“. Njegovi će se čitaoci još valjda sjećati, kako je u njemu poznati miroljubivac i vjerski snošljivac, prozirnrom svrhom, bio lažno prikazao propovijedi onih franjevaca, koji su lanijske godine za vrijeme sv. poslanstva propovijedali u Stolnoj Bazilici, što se kasnije i u istom listu moralo opozvati. Mislimo, da je besmisleno tražiti dlaku u jajetu i izmišljati izazov, gdje ga uopće nije. Neka provedu jedinstvo kalendara sa svim kulturnim zapadnim narodima, pak će se lako i brzo uspostaviti „lijepi“ običaji u čitavoj našoj državi!

○ **Jedna potrebita ustanova.** Današnja skupoća knjiga dosegla je vrhunac. Većini čitalačke publike, osobito činovnicima, nemoguća je nabava istih. Da se tome bar donekle doskoči, ovdajšnja knjižara Filipa Babića dobila je koncesiju od Pokr. Uprave, da može izdavati knjige uz primjerenu odštetu na čitanje. Posudna biblioteka već je otvorena, te će biti snabdjevena svim najnovijim izdanjima. Knjige se mogu dizati preko cijelog dana.

Prerano dozrela smokva. Splitske novine su nekidan s nekim čuđenjem donijele vijest o preuranjenom dozrelosti jedne smokve u splitskom polju. Međutim je jedan težak i u našem šibenskom polju na jednom stablu prošle sedmice našao i ubrao dvije baš dobre sazrele smokve, koje su bile pune meda (soka) kao u kasnom ljetu. To je ipak vrlo rijedak slučaj, vrijedan, da se zabilježi.

Osamica za kužne bolesti. Javljaju iz Splita, da će Zdravstveni odsjek Pokrajinske Uprave u Splitu podignuti u našem gradu osamicu za kužne bolesti, sličnu onoj u Splitu. Odavna se osjećala i isticala potreba njezine gradnje, pak je već skrajno vrijeme, da se do nje jednom i dođe.

U fond za gradnju kupališta na „Jadriji“ dopriniješe gg. Rubčić Cezar din. 20, da počasti uspomenu blgp. Cosimo Nicoletti; Josip Jadronec din. 20, da počasti uspomenu blgp. Vjekoslava Bauer iz Zagreba; Milan Paklar din. 5, da počasti uspomenu pok. Tambača ud. Mare. — Uprava im toplo zahvaljuje.

Traži se bolničar za kirurško odjeljenje u Šibeniku. Obratiti se na Ravnateljstvo bolnice.

Praktični smisao Engleza i Amerikanaca već je odavno pronašao, da nošnja gumenih potpetnica nije samo radi jeftinoće i dugotrajnosti ekonomska, već i zdravlju pogoduje, jer se tresanje kod hodanja znatno umanjuje. Dajte si na Vaše cijepel prave **Palmakaučuk** pete metnuti, Vi ćete se sami o prednostima osvjedočiti.

Vjerska pouka u francuskim školama. Budući da se u Francuskoj opazuju sve to žalopisne posljedice bezvjerske škole, to sadašnji ministar prosvjete kuša da ponovno uvede barem nekakvu vjersku pouku.

Jesam li podmirio pretplatu?

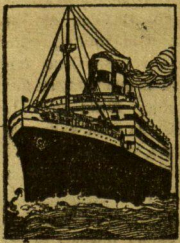
Novo!

Novo!

„Struje“.

Pjesme našeg sugrađanina g. Branka Storova (prije Storfia). Štampane dvobojno na finom predratnom papiru. Cijena din. 10, za dake din. 5. — Naručuje se kod papirnice G. Radić, Šibenik.

Kraljevski Holandski Lloyd

Redoviti brzi poštanski brodovi od
Amsterdama i Cherbourga
za
Južnu Ameriku
Rio de Janeiro, Santos, Montevideo i Buenos Aires.

Sva potrebna uputstva daje

KRALJEVSKI HOLANDSKI LLOYD
Glavni zastupnik za Jugoslaviju

JUGOSLAVENSKA BANKA d. d.
Zagreb, B-Cesta 33.

Brzojavni naslov: Realloyd, Zagreb, kao i naša Agencija Zastupnik Josip Jadronja Šibenik.

Brz. naslov: Agencija Jadronja - Šibenik.

POKUĆSTVO

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma niske cijene samo kod dobro poznate trgovine
RIKARD DELFIN ŠIBENIK (Obala).
sa stolarskom-tapetarskom radionom.

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

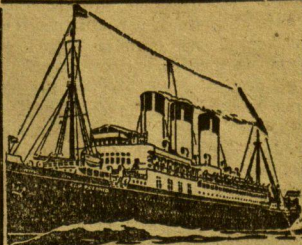
Naočala -- Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po uzor. Iliječničkom propisu. Prizaju se popravci.

Tko oglašuje, taj napreduje!

BERSON
GUMENE PETE i GUMENE POTPLATE
jeftinije i trajnije su nego od kože!
Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo

CAP POLONIO“

najveći, najbrži i najljepši parobrod za prevoz putnika sa sjajnim uredjajem I. II. i III. razreda odlazi

12. aprila iz Hamburga

5. aprila . . . „VIGO“
20. aprila . . . „TUCUMAN“
26. aprila . . . „ANTONIO DELFINO“

za Argentinu, Braziliju i Uruguay. Sve obavijesti daje dragovoljno i besplatno Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

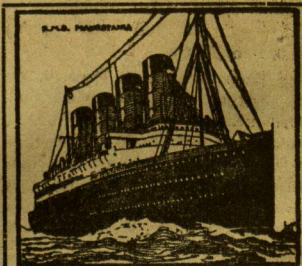
Prodaja školskih potrebština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

„Gospin plač“ i „Ura pred presvetim Sakramentom“ na veliko i na malo.

Posluga brza i solidna. Cijene umjerene!

CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovari i ekspres saobraćaj od

Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcaja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: Cunard Line.

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: Jugoslavenska banka d. d. Zagreb B-cesta 33. kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik Brzojavni naslov: „Cunard Line“ Šibenik.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,
Maribor,
Sarajevo,
Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

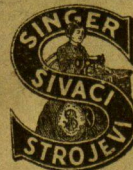
Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

AMERIKANSKI i ENGLESKI

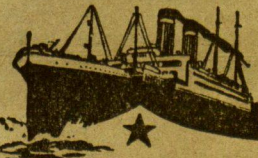
Singer šivaći strojevi

Singer igala i doknadnih dijelova
Singer ulja konca, svite i t. d.

Vlastita mehanička radiona
Prodaja na otplatu
Singer šivaći strojevi Bourne & Co.
New-York 21-52
Centrala za S. H. S.
ZAGREB, Marulićeva ulica broj 6.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.

Bremen - New York

Izravna veza putem najkrasnijih vladinih parobroda. Nenadkriljivi u pogledu udobnosti, čistoće i izvrsne opskrbe. — Brzi i sigurni brodovi:

„George Washington“ „America“
„President Roosevelt“ „President Harding“

Tražite pobliza razjašnjenja i plovidbenu listinu br. 234.
POVOLJNA PRILIKA ZA OTPREMU ROBE

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruga.